

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Høringsnotat

Forslag til endringer i midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19

(Unntak fra dokumentasjonskravet for fravær av helsegrunner i reglene om fraværs grensen og fraværsføring, og mulighet for elever på Vg4 påbygging til å få sitt fravær for utsatte fag- og svenneprøver ansett som dokumentert)

19. august 2020

Innhold

1	Innledning.....	3
2	Bakgrunn for forslagene.....	3
3	Gjeldende rett	3
4	Departementets vurderinger og forslag	6
4.1	Behov for midlertidige unntak fra dokumentasjonskravet for fravær av helsegrunner 6	
4.2	Behov for unntaksregler for elever på Vg4 påbygging som skal gjennomføre utsatte fag- og svenneprøver	7
4.3	Departementets forslag	7
5	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	7
6	Forslag til forskrift	8

1 Innledning

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i:

- midlertidig forskrift 26. mai 2020 nr. 1061 om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19

Departementet foreslår to forskriftsendringer. Departementet foreslår for det første midlertidige regler om at dokumentasjonskravet for fravær av helsegrunner ikke gjelder frem til 1. november 2020. Dette gjelder for dokumentasjonskravet både i reglene om fraværsgrensen for elever i videregående skole og i reglene om fraværføring på vitnemål og kompetansebevis for elever i grunnskolen og videregående opplæring. Selv om de opprinnelige dokumentasjonskravene ikke skal gjelde, må elevene likevel legge fram bekreftelse fra en forelder. Myndige elever kan legge fram egenmelding.

Videre foreslår departementet at de elevene som gjennomfører utsatte fag- eller svenneprøver fra vårens Vg3, parallelt med at de har startet på Vg4 påbygging, får sitt fravær ansett som dokumentert.

2 Bakgrunn for forslagene

På grunn av smittesituasjonen knyttet til covid-19 ser departementet behov for å innføre midlertidige regler om dokumentasjonskravet for fravær av helsegrunner. Departementet er opptatt av at elever som ikke skal møte på skolen på grunn av for eksempel karantene eller milde symptomer på covid-19, faktisk holder seg hjemme. Fraværsgrensen vil kunne bidra til at elever i karantene eller med milde luftveissymptomer eller sykdomsfølelse likevel møter på skolen.

Videre kan det være utfordrende for de elevene som dette skoleåret har startet på Vg4 påbygging, å følge opplæringen og samtidig gjennomføre en utsatt fag- eller svenneprøve fra vårens Vg3, uten at dette kommer i konflikt med fraværreglene. Derfor foreslår vi en bestemmelse som gjør denne kombinasjonen mer gjennomførbar.

3 Gjeldende rett

Fraværføring på vitnemål og kompetansebevis

Alt fravær for elever på ungdomstrinnet og elever i videregående skole skal normalt føres på vitnemålet og kompetansebeviset. Dette følger av reglene i forskrift til

opplæringsloven §§ 3-38 og 3-45, og i forskrift til friskoleloven §§ 3-38 og 3-44. Elevene kan kreve at visse typer fravær, på totalt inntil 10 dager, ikke skal føres på vitnemålet eller kompetansebeviset. For at fravær som skyldes helsegrunner ikke skal føres på vitnemålet eller på kompetansebeviset, må eleven legge fram legeerklæring.

Fraværsgrensen

Fraværsgrensen gjelder for alle elever i videregående skole. Den gjelder ikke for lærlinger, lære kandidater eller deltakere i videregående opplæring for voksne. For offentlige skoler følger reglene av forskrift til opplæringsloven § 3-9. For friskolene er det tilsvarende regler i forskrift til friskoleloven § 3-9.

Fraværsgrensen er en grense for hvor mye udokumentert fravær den enkelte eleven kan ha. Hvis en elev har mer enn 10 prosent udokumentert fravær i et fag, vil han eller hun som hovedregel ikke ha rett til å få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i faget, og læreren kan heller ikke sette slike karakterer. I spesielle tilfeller kan rektor bestemme at en elev som har inntil 15 prosent fravær likevel skal få karakter.

Elevene kan likevel få halvårsvurdering med karakter og standpunktkarakter hvis han eller hun kan dokumentere at fraværet over 10 (eventuelt 15) prosent kommer av følgende grunner: helse- og velferdsgrunner, arbeid som tillitsvalgt, politisk arbeid, hjelpearbeid, lovpålagt oppmøte, representasjon i arrangement på nasjonalt og internasjonalt nivå, religiøse høytider for andre trossamfunn enn Den norske kirke, samt for deler av obligatorisk trafikkopplæring til førerkort klasse B.

Fravær av helsegrunner må i utgangspunktet dokumenteres av lege eller annen sakkyndig, som for eksempel fysioterapeut, tannlege eller psykolog.

Utsatte fag- og svenneprøver

Den som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring, har rett til ett års påbygging til generell studiekompetanse. Etter § 11 i midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19, hadde kandidater som fikk fag- eller svenneprøve utsatt våren 2020, rett til betinget inntak til Vg4 påbygging til generell studiekompetanse, så fremt de øvrige vilkårene er oppfylt. Fraværsgrensen gjelder også for elever på Vg4 påbygging til generell studiekompetanse.

De fleste fagprøvene varer mellom to og seks dager, mens et fåtall fagprøver vil vare lenger, f.eks. opp mot 33 dager for fagprøven i heismontørfaget.

Manglende vurderingsgrunnlag på grunn av fravær

Etter forskrift til opplæringsloven § 3-3 fjerde ledd kan stort fravær eller andre særlige grunner føre til at læreren ikke har tilstrekkelig grunnlag for å gi halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter. Reglene gjelder for elever i grunnskolen og videregående skole. For elever i videregående skole gjelder disse reglene uavhengig av

om eleven har gått over fraværsgrensen eller ikke. At disse reglene gjelder parallelt med reglene om fraværsgrensen for elever i videregående skole, er presisert i § 3-9 fjerde ledd. Tilsvarende regler gjelder for friskolene, jf. forskrift til friskoleloven § 3-3 fjerde ledd og § 3-9 fjerde ledd.

Midlertidige regler våren 2020

4. mars 2020 ble det innført midlertidige regler om kravet til å dokumentere fravær etter reglene om fraværsgrensen og i reglene om føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis. Dette fulgte først av forskrift til opplæringsloven § 3-3a og forskrift til friskoleloven § 3-3a. Innholdet ble senere videreført i *Midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19* § 6. reglene gjaldt for perioden 4. mars tom. 12. mars 2020.

Senere ble det innført midlertidige regler om at fravær fra og med 13. mars 2020 og ut skoleåret 2019–2020 ikke skulle regnes som udokumentert etter reglene om fraværsgrensen, og at fraværet ikke skulle føres på elevenes vitnemål og kompetansebevis. Dette fulgte først av forskrift til opplæringsloven § 3-3b og forskrift til friskoleloven § 3-3b. Innholdet ble senere videreført i *Midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19* § 7.

Skoleeiers plikt til å gi alternativ opplæring

Det følger av *Midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19* § 3 at "[E]lever i risikogrupper eller som har nær familie i risikogrupper, skal få tilbud om opplæring hjemme selv om skolen eller trinnet ellers er åpent".

Når det gjelder skoleeiers plikt til å gi alternativ opplæring til øvrige elever, er dette omtalt i forarbeidene til *Midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19*. I Prop.102 L (2019-2020) punkt 3.3.2.1 står det blant annet:

Dersom den enkelte elev må være borte på grunn av smitte av covid-19, karantene eller isolering, gjelder de vanlige reglene om opplæring ved sykefravær. Disse reglene er nærmere omtalt i rundskriv Udir 6-2014. Reglene innebærer at skoleeier har plikt til å gi opplæring for eksempel hjemme hos eleven ved langvarig fravær. Hva som anses som langvarig fravær, må avgjøres etter en konkret og skjønnsmessig vurdering. At elevene allerede har vært borte fra skolen en stund på grunn av stenging, og at det nå allerede er etablert ordninger for hjemmeopplæring, er momenter som taler for at skolene ikke bør vente så lenge før de gir opplæring hjemme ved fravær på grunn av smitte, karantene eller isolering.

4 Departementets vurderinger og forslag

4.1 Behov for midlertidige unntak fra dokumentasjonskravet for fravær av helsegrunner

Da skolene stengte før sommeren, hadde vi over tid sett en utvikling med nedgang i antall smittede. Slik utviklingen var på dette tidspunktet, syntes det ikke nødvendig med midlertidige fraværregler for høsten 2020. Situasjonen har imidlertid endret seg i tiden før skolestart, og departementet ser at det er behov for å gjøre midlertidige endringer i dokumentasjonskravene for fravær av helsegrunner. Dette gjelder både dokumentasjonskravet i reglene om fraværsgrensen i videregående skole, og i reglene om fraværføring på vitnemål og kompetansebevis i grunnskolen og videregående skole.

I den gjeldende veilederen om smittevern for ungdomsskole og videregående skole under covid-19 utbruddet fremkommer det at elever og ansatte selv med milde luftveissymptomer og sykdomsfølelse ikke skal møte på skolen, men skal holde seg hjemme til de er symptomfrie. Videre vil det være mange elever som er i karantene, og som ikke skal møte på skolen. Departementet mener det er viktig at vi har regler, herunder fraværregler, som sørger for at de elevene som ikke skal på skolen, faktisk holder seg hjemme.

Reglene om fraværsgrensen innebærer store konsekvenser for de som får over 10 prosent udokumentert fravær i faget. Dette gjør at mange elever strekker seg langt for å unngå å få udokumentert fravær. Departementet legger til grunn at de aller fleste som trenger dokumentasjon på sitt fravær av helsegrunner (f.eks. sykdom, karantene eller isolasjon), vil kunne få dette også i dag. Legene har relativt god kapasitet, og mange legekontorer tilbyr online konsultasjon osv. Vi ser likevel at det for enkelte kan være utfordrende å fremskaffe slik dokumentasjon i denne perioden.

For å sikre at elever som ikke skal være på skolen, faktisk holder seg hjemme, foreslår derfor departementet at det gjøres midlertidig unntak fra dokumentasjonskravene for fravær av helsegrunner. Selv om dokumentasjonskravet ikke skal gjelde, foreslår vi at elevene likevel må legge fram bekreftelse fra en forelder. Myndige elever kan legge fram egenmelding. Dette er i hovedsak tilsvarende regler som gjaldt i perioden 4. mars til 12. mars 2020, se punkt 3 over.

I perioden hvor mange elever skal være hjemme fra skolen, vil departementet ellers påpeke at det er svært viktig at skolene legger opp til at de som er i karantene eller kun har milde symptomer på covid-19, så raskt som mulig får alternativ opplæring. Departementet viser for det første til plikten skoleeier har til å tilby elever i risikogrupper eller som har nær familie i risikogrupper, opplæring hjemme selv om skolen ellers er åpen. For andre elever har skolen uansett en plikt til å tilby elevene alternativ opplæring ved langvarig fravær. Som påpekt i punkt 3 er terskelen lav for hva som skal anses som *langvarig*. Dette vil særlig gjelde i den perioden vi er i nå, hvor skolene må være forberedt på at mange elever skal holde seg hjemme, og at tradisjonell opplæring på skolen ikke alltid vil være mulig. Departementet forventer følgelig at skolene relativt

raskt følger opp elever som er hjemme pga. lette symptomer eller karantene, slik at disse i størst mulig grad er sikret faglig progresjon ved at de følger vanlig undervisning, f.eks. i form av hjemmeoppgaver eller hjemmeundervisning.

Departementets forslag innebærer at de midlertidige reglene i første omgang kun gjelder til 1. november 2020. Departementet vil deretter, på bakgrunn av smittesituasjonen, se om det er grunn til å videreføre de midlertidige reglene. Departementet tar sikte på å innføre de ordinære dokumentasjonskravene for fravær av helsegrunner så snart smittesituasjonen tilsier det. Fraværsgrensen ble innført i 2016, og evalueringen som ble avsluttet i vår, viser at reglene i stor grad har fungert etter sin hensikt.

4.2 Behov for unntaksregler for elever på Vg4 påbygging som skal gjennomføre utsatte fag- og svenneprøver

Enkelte elever som i høst starter på Vg4 påbygging, vil parallelt måtte gjennomføre fag- og svenneprøver som ble utsatt fra vårens Vg3. Gjennomføring av slike prøver er ikke en av grunnene som kan gi dokumentert fravær etter reglene om fraværsgrensen.

Gjennomføringen av prøvene kan følgelig medføre mye udokumentert fravær for de aktuelle elevene.

Departementet mener derfor det er nødvendig å innføre regler om at gjennomføringen av slike prøver er fravær som vil kunne anses som dokumentert etter reglene om fraværsgrensen.

Av tilsvarende grunn mener departementet at dette er en fraværsgrunn som bør kunne unntas føring på vitnemål og kompetansebevis, på lik linje med en rekke andre definerte fraværsgrunner.

4.3 Departementets forslag

Departementet foreslår at dokumentasjonskravet for fravær av helsegrunner i reglene om fraværsgrensen og fraværføring midlertidig oppheves. Elevene må likevel legge fram bekreftelse fra en forelder, eventuelt egenmelding for de elevene som er over 18 år. Reglene gjelder i første omgang frem til 1. november.

Videre foreslår departementet at elever på Vg4 påbygging kan få fravær for å gjennomføre utsatte fag- og svenneprøver ansett som dokumentert etter reglene om fraværsgrensen. Slikt fravær skal da også unntas reglene om føring på vitnemål og kompetansebevis.

Departementet foreslår å stadfeste ovennevnte i midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19. Se forslagene til forskriftsbestemmelser i kapittel 6 under.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Vi hadde tilsvarende midlertidige dokumentasjonskrav i mars, og det legges til grunn at skolenes administrasjonssystemer er rigget for slike regler. Skolepersonalet må

oppdateres i reglene om fraværsgrensen og fraværføring, men dette antas å innebære lite administrering og få kostnader, og forutsettes at skoleeierne dekker innenfor sine egne økonomiske rammer.

6 Forslag til forskrift

Utkast til forskrift [dato og nr.] om endring i midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet X. august 2020 med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd og lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skoler (friskolelova) § 2-3 andre ledd.

I

I midlertidig forskrift 26. mai 2020 nr. 1061 om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19 gjøres følgende endringer:

Ny § 13 skal lyde:

§ 13 *Midlertidig unntak fra kravet til dokumentasjon for fravær av helsegrunner*

Kravet til å dokumentere fravær etter reglene om fraværsgrensen i forskrift til opplæringslova § 3-9 og reglene om føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis i § 3-38 fjerde og femte ledd og § 3-45 femte og sjette ledd gjelder ikke for fravær av helsegrunner. Eleven må likevel ved fravær av helsegrunner legge fram bekreftelse fra en forelder. Myndige elever kan legge fram egenmelding.

Reglene i første ledd gjelder tilsvarende for dokumentasjonskravene i forskrift til friskolelova § 3-9, § 3-38 fjerde og femte ledd og § 3-44 femte og sjette ledd.

Reglene i denne paragrafen gjelder til 1. november 2020.

Ny § 14 skal lyde:

§ 14 *Midlertidig unntak fra reglene om fraværsgrensen og reglene om føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis for elever på Vg4 påbygging*

Elever som høsten 2020 går på Vg4 påbygging til generell studiekompetanse, og som innen 1. november gjennomfører fag- eller svenneprøve som våren 2020 ble utsatt på grunn av covid-19-utbruddet, kan få fraværet ansett som dokumentert etter reglene om fraværsgrensen i forskrift til opplæringslova § 3-9 og forskrift til friskoleloven § 3-9. For at fraværet skal kunne anses som dokumentert, må fraværet være nødvendig for å gjennomføre prøven. Fraværet skal heller ikke føres på vitnemål eller kompetansebevis etter reglene i forskrift til opplæringsloven § 3-45 og forskrift til friskoleloven § 3-44.

Nåværende § 13 blir ny § 15.

II

Forskriften trer i kraft straks.